

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

STEIGIAMAJAM SEIMUI - 100

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

STEIGIAMOJO SEIMO RINKIMAI

LIETUVOS RESPUBLIKAI – 100

2020-IEJI – STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

2020-uosius Lietuvos Respublikos Seimas yra paskelbęs Lietuvos Steigiamojo Seimo šimtmečio metais.

Šį sprendimą Tautos atstovai priėmė minėdami šias sukaktis:

- 30 metų, kai buvo atkurta Lietuvos valstybės NEPRIKLAUSOMYBĖ,
- 100 metų, kai Steigiamasis Seimas Lietuvos valstybę paskelbė LIETUVOS RESPUBLIKA,
- 100 metų, kai įvyko pirmieji visuotiniai demokratiniai Lietuvos SEIMO RINKIMAI,
- 100 metų, kai pradėjo dirbti Lietuvos Respublikos SEIMO KANCELIARIJA.

1. Steigiamojo Seimo posėdis. 1920 m.
Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka
2. Kauno miesto teatras, kuriame 1920 m. gegužės 15 d. į pirmąjį posėdį susirinkęs Steigiamasis Seimas proklamavo nepriklausomą Lietuvos Respubliką. Kaunas, XX a. 3-iasis dešimtmetis.
Lietuvos centrinis valstybės archyvas
3. Steigiamojo Seimo Pirmininkas Aleksandras Stulginskis
Lietuvos nacionalinis muziejus

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui – 100“
1 / 20

LIETUVOS RESPUBLIKAI – 100

2020-IEJI – STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

1920 m. balandžio 14-16 dienomis Lietuvoje vyko pirmieji visuotiniai demokratiniai Seimo rinkimai, kuriuose išrinktas Steigiamasis Seimas (1920-1922). Šiuose rinkimuose pirmą kartą lygiateisiškai dalyvavo ir moterys, ir vyrai. Rinkimuose dalyvavo daugiau kaip 90 proc. rinkimų teisę turinčių rinkėjų (pagal įstatymą balsuoti galėjo asmenys, sukakę 21 m., kariams buvo leista balsuoti nuo 17 metų).

Rinkimai į Steigiamąjį Seimą Alytuje 1920 m. balandžio 15 d.
Lietuvos nacionalinis muziejus

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui – 100“
2 / 20

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

RINKIMŲ Į STEIGIAMĄJĮ SEIMĄ AGITACINIAI PLAKATAI

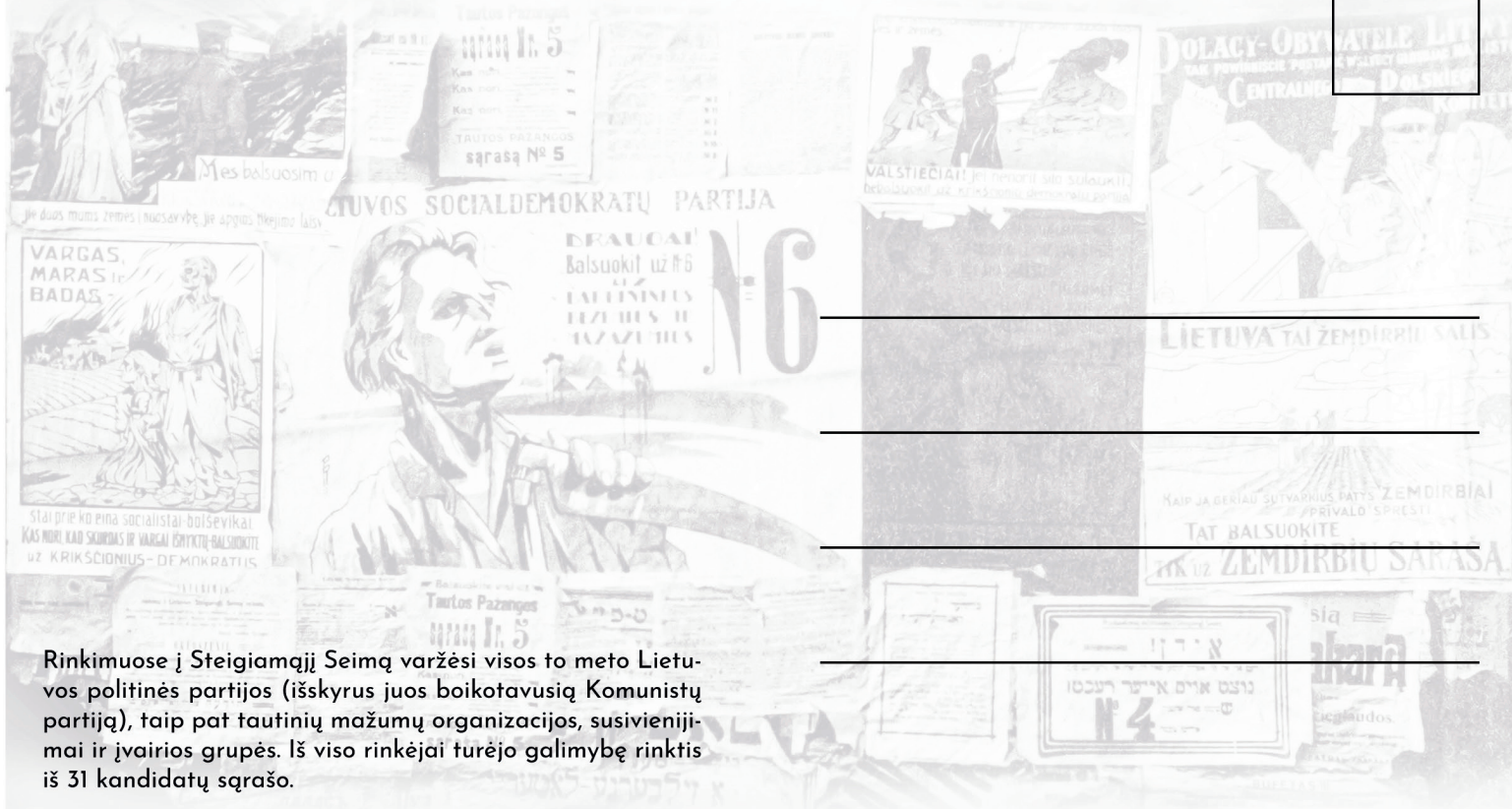

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

STEIGIAMOJO SEIMO SUSIRINKIMO ŠVENTĖ

Rinkimuose į Steigiamąjį Seimą varžėsi visos to meto Lietuvos politinės partijos (išskyrus juos boikotavusių Komunistų partiją), taip pat tautinių mažumų organizacijos, susivienijimai ir įvairios grupės. Iš viso rinkėjai turėjo galimybę rinktis iš 31 kandidatų sąrašo.

Standas su Lietuvos politinių partijų rinkimų į Steigiamąjį Seimą agitaciniais plakatais, 1920 m. balandžio mėn.
Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui - 100“
3 / 20

Steigiamojo Seimo susirinkimo šventė prasidėjo rytą pamaldomis Katedroje, po to visi išėjo į Rotušės aikštę, prasidėjo kariuomenės paradas. IX forte Lietuvos nepriklausomybės ir savarankiškumo iškilmėms prisiminti buvo pasodinti penki ąžuoliukai. Vakare Steigiamojo Seimo nariai ir svečiai susirinko Kauno miesto teatre, kur įvyko Steigiamojo Seimo pirmasis posėdis.

Iš Steigiamojo Seimo susirinkimo iškilmių 1920 m. gegužės 15 d.
Centre - Lietuvos Valstybės Prezidentas Antanas Smetona, Ministras Pirmininkas Ernestas Galvanauskas.
Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui - 100“
4 / 20

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

LAISVĖS AŽUOLAI

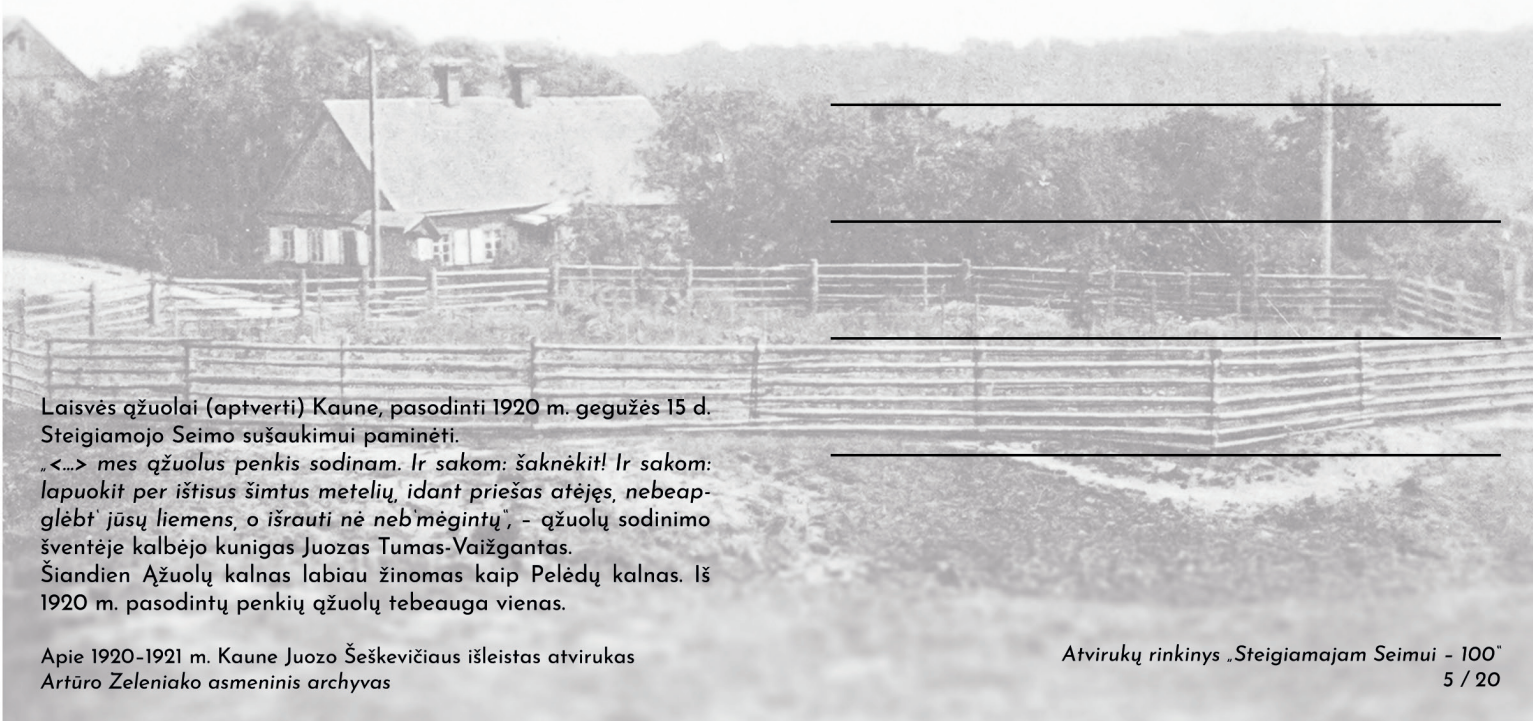
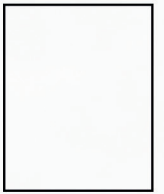

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

STEIGIAMOJO SEIMO PIRMOJO POSĖDŽIO VIETA

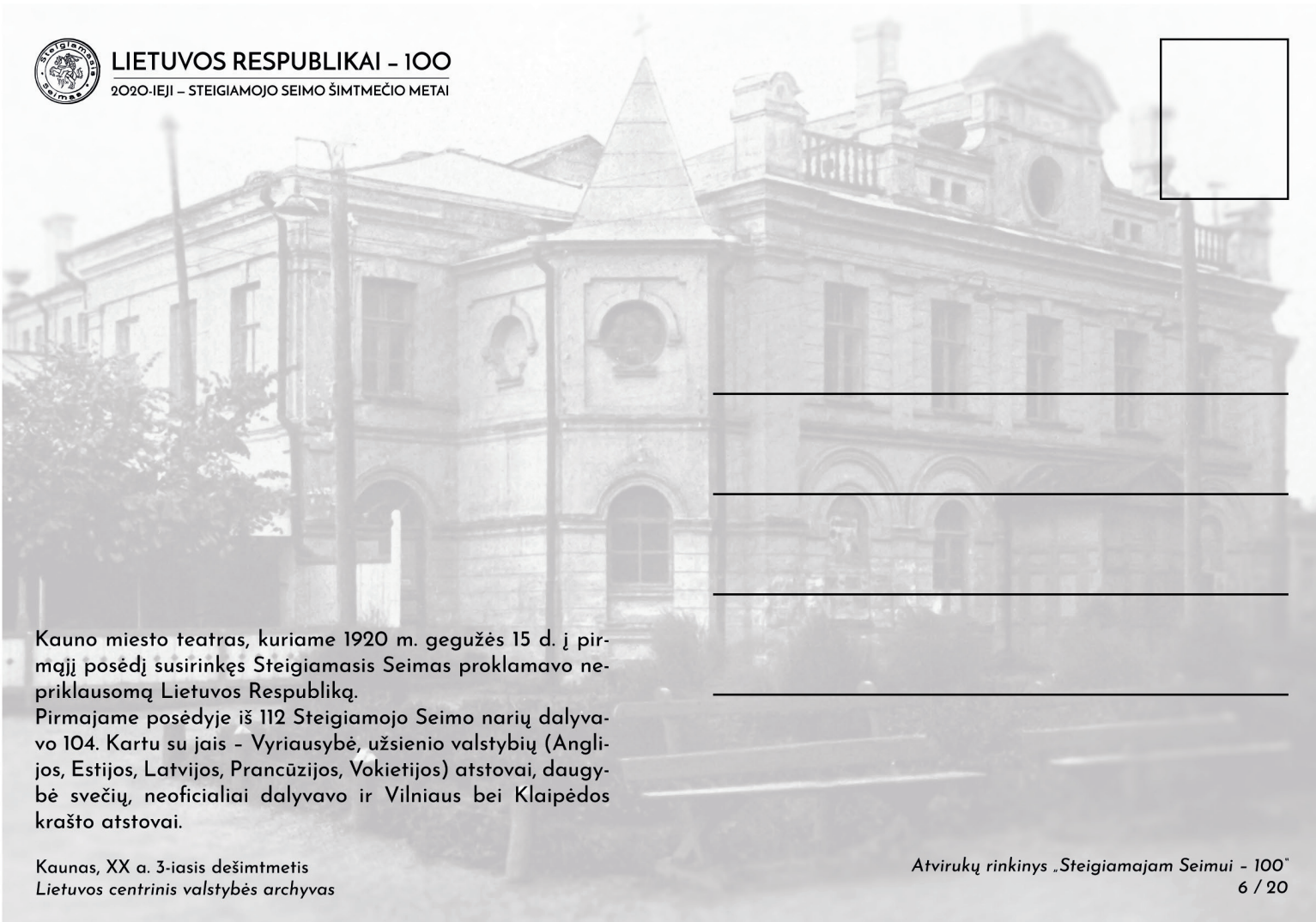

Laisvės qžuolai (aptverti) Kaune, pasodinti 1920 m. gegužės 15 d. Steigiamojo Seimo sušaukimui paminėti.

„<...> mes qžuolus penkis sodinam. Ir sakom: šaknėkit! Ir sakom: lapuokit per ištisus šimtus metelių, idant priešas atėjęs, nebeapglėbt' jūsų liemens, o išrauti nė nebėgintų“, – qžuolų sodinimo šventėje kalbėjo kunigas Juozas Tumas-Vaižgantas. Šiandien Ažuolų kalnas labiau žinomas kaip Pelėdų kalnas. Iš 1920 m. pasodintų penkių qžuolų tebeauga vienas.

Apie 1920–1921 m. Kaune Juozo Šeškevičiaus išleistas atvirukas
Artūro Zeleniako asmeninis archyvas

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui – 100“
5 / 20

Kauno miesto teatras, kuriame 1920 m. gegužės 15 d. į pirmąjį posėdį susirinkęs Steigiamasis Seimas proklamavo nepriklausomą Lietuvos Respubliką.

Pirmajame posėdyje iš 112 Steigiamojo Seimo narių dalyvavo 104. Kartu su jais – Vyriausybė, užsienio valstybių (Anglijos, Estijos, Latvijos, Prancūzijos, Vokietijos) atstovai, daugybė svečių, neoficialiai dalyvavo ir Vilniaus bei Klaipėdos krašto atstovai.

Kaunas, XX a. 3-iasis dešimtmetis
Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui – 100“
6 / 20

LIETUVOS RESPUBLIKA - 100
2020-IEJI – STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMETIO METAI

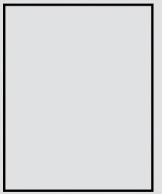
STEIGIAMOJO SEIMO PIRMOJO POSĖDŽIO PIRMININKĖ
GABRIELĖ PETKEVIČAITĖ-BITĖ

LIETUVOS RESPUBLIKA - 100
2020-IEJI – STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMETIO METAI

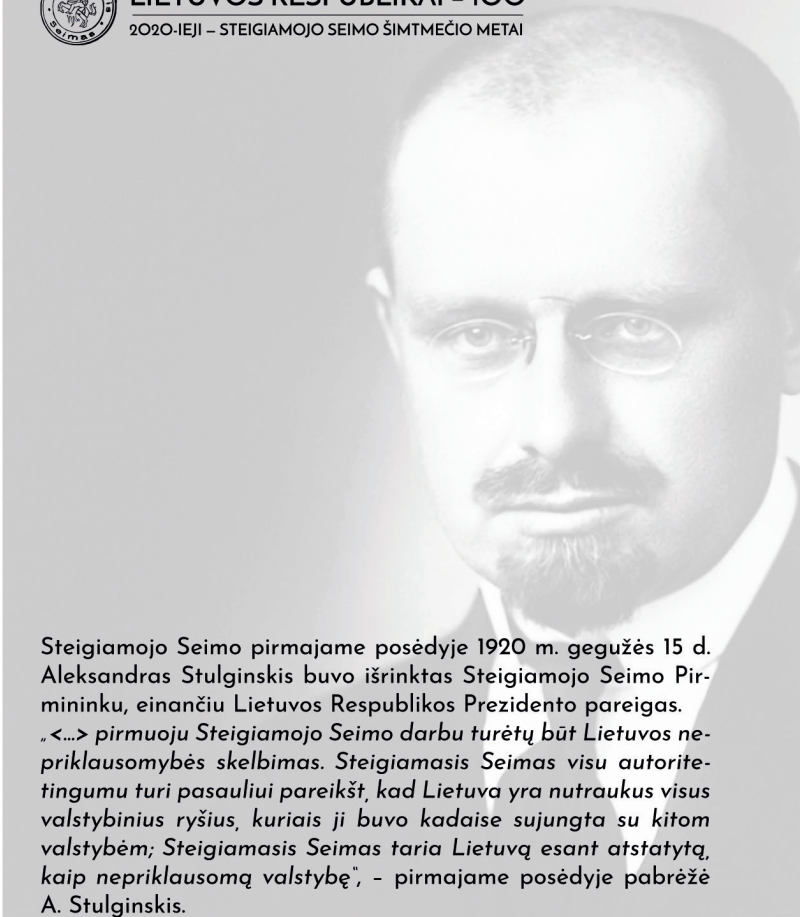
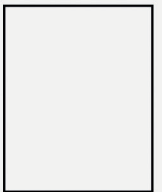
STEIGIAMOJO SEIMO PIRMININKAS
ALEKSANDRAS STULGINSKIS

„Laiminga esu, kad likimas suteikė man tos didelės garbės atidaryt šiandien mūsų nepriklausomos tėvynės Steigiamojo Seimo darbus ir šalies šeimininko vardu pasveikint visus čia susirinkusius“, - 1920 m. gegužės 15 d. sveikindama susirinkusį Steigiamąjį Seimą sakė rašytoja, visuomenininkė Gabrielė Petkevičaitė-Bitė.

Lietuvos literatūros ir meno archyvas

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui – 100“
7 / 20

Steigiamojo Seimo pirmajame posėdyje 1920 m. gegužės 15 d. Aleksandras Stulginskis buvo išrinktas Steigiamojo Seimo Pirmininku, einančiu Lietuvos Respublikos Prezidento pareigas. „<...> pirmuoju Steigiamojo Seimo darbu turėtų būt Lietuvos nepriklausomybės skelbimas. Steigiamasis Seimas visu autoritetingu turi pasauliui pareikšt, kad Lietuva yra nutraukus visus valstybinius ryšius, kuriais ji buvo kadaise sujungta su kitom valstybėm; Steigiamasis Seimas taria Lietuvą esant atstatytą, kaip nepriklausomą valstybę“, - pirmajame posėdyje pabrėžė A. Stulginskis.

Lietuvos nacionalinis muziejus

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui – 100“
8 / 20

LIETUVOS RESPUBLIKAI – 100

2020-IEJI – STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

Lietuvos Steigiamasis Seimas, reikšdamas Lietuvos žmonių valią, proklamuoja esant atstatytą Nepriklausomą Lietuvos Valstybę, kaipo demokratinę respubliką, etnologinėm sienom, ir laisvą nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitom valstybėm.

Rezoliucija Steigiamojo Seimo vienu balsu priimta.

1920 m. gegužės mėn. 15 d.

STEIGIAMOJO SEIMO REZOLIUCIJA

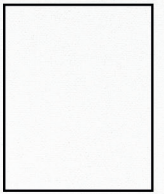

LIETUVOS RESPUBLIKAI – 100

2020-IEJI – STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

STEIGIAMOJO SEIMO PREZIDIUMAS

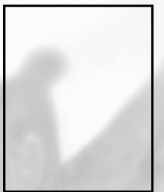
Lietuvos Steigiamasis Seimas, reikšdamas Lietuvos žmonių valią, proklamuoja esant atstatytą Nepriklausomą Lietuvos Valstybę, kaip demokratinę respubliką, etnologinėm sienom, ir laisvą nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitom valstybėm.

1920 m. gegužės 15 d. įvykusiame pirmajame posėdyje, vykdydamas 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės Aktą, Steigiamasis Seimas priėmė ir paskelbė rezoliuciją. Visų Lietuvos piliečių vardu Tautos atstovai proklamavo Lietuvos Valstybės Nepriklausomybę ir nustatė, kad valstybės valdymo forma – Lietuvos Respublika.

Lietuva, 1920 m. gegužės 19 d.

Rezoliucija Steigiamojo Seimo vienu balsu priimta

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui – 100“
9 / 20

Steigiamojo Seimo darbą organizavo iš septynių narių sudarytas Prezidiumas: pirmininkas, du jo pavaduotojai ir keturi sekretoriai.

Steigiamojo Seimo prezidiumas. Iš kairės: Natalis Fridmanas (sekretorius), Ladas Natkevičius (pirmasis sekretorius), Jonas Staugaitis (Steigiamojo Seimo Pirmininko pavaduotojas), Aleksandras Stulginskis (Steigiamojo Seimo Pirmininkas), Justinas Staugaitis (Steigiamojo Seimo Pirmininko pavaduotojas). 1920 m. gegužės mėn.
Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui – 100“
10 / 20

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

STEIGIAMOJO SEIMO NARĖS

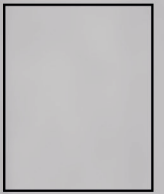

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

SEIMO RŪMAI

Steigiamojo Seimo rinkimuose pirmą kartą lygiateisiškai dalyvavo ir moterys, ir vyrai. Moterys ne tik rinko Steigiamojo Seimo narius, bet ir buvo renkamos jo narėmis. Į Steigiamąjį Seimą buvo išrinktos 5 moterys, tačiau per visą kadenciją dirbo 8.

Steigiamojo Seimo (1920-1922) narės (iš kairės): Emilija Spudaitė-Gvildienė, Ona Muraškaitė-Raciukaitienė, Gabrielė Petkevičaitė Bitė (Steigiamojo Seimo pirmojo posėdžio pirmininkė), Salomėja Stakauskaitė ir Magdalena Draugelytė-Galdikienė. Kaunas, 1920 m. Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui - 100“
11 / 20

Šiuose rūmuose 1920-1927 metais posėdžiavo Lietuvos Respublikos parlamentas: Steigiamasis Seimas (1920-1922), Pirmasis Seimas (1922-1923), Antrasis Seimas (1923-1926) ir Trečiasis Seimas (1926-1927). Dabar šiame pastate veikia Kauno Maironio universitetinė gimnazija.

Seimo rūmai. Kaunas, XX a. 3-iasis dešimtmetis
Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui - 100“
12 / 20

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

STEIGIAMOJO SEIMO POSĖDIS

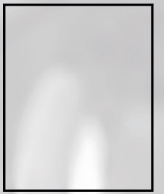

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

STEIGIAMASIS SEIMAS NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVOSE

Į pirmąją demokratinę atstovaujamąją instituciją Lietuvos istorijoje išrinkta 112 atstovų. Per visą darbo laikotarpį Steigiamajame Seime iš viso posėdžiavo 150 asmenų.

Tarp 112 atstovų buvo: 15 valdininkų ir tarnautojų, 15 ūkininkų, 13 pedagogų (daugiausia mokytojų), 11 gydytojų ir vaistininkų, 11 teisininkų, 10 kunigų, 7 kariškiai, 7 darbininkai, 4 amatininkai, 3 rašytojai, 3 agronomai, 3 inžinieriai, 1 rabinas ir 9 kitų profesijų atstovai.

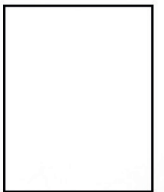
Steigiamasis Seimas buvo jaunos sudėties: dvidešimt devyniems jo nariams nebuvo sukakę trisdešimties metų ir tik aštuoni vyresni kaip penkiasdešimties metų.

Steigiamojo Seimo posėdis. 1920 m.

Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui – 100“

13 / 20

1920 m. spalio 22 d. Steigiamasis Seimas nutarė laikinai nebešaukti posėdžių, o savo narius išsiųsti į frontą, centrinės ir vietos valdžios įstaigas ir ten organizuoti krašto gynybą. Kol posėdžiai nevyko, veikė Mažasis Seimas, kurį sudarė Seimo Pirmininkas Aleksandras Stulginskis ir šeši nariai. Šiai institucijai buvo pavestos pagrindinės Steigiamojo Seimo funkcijos: leisti įstatymus, tvirtinti paskolas, prižiūrėti įstatymų vykdymą. Posėdžius Seimas atnaujino tik 1921 m. sausio 17 d.

Lietuvos Steigiamojo Seimo nariai prie paminklo „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ Karo muziejaus sodyboje Kaune 1922 m. gegužės 15 d.
Vytauto Didžiojo karo muziejus

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui – 100“

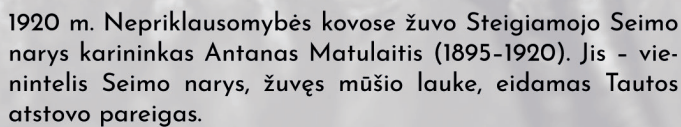
14 / 20

NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVOSE ŽUVĘS STEIGIAMOJO SEIMO NARYS ANTANAS MATULAITIS

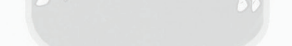
PIRMOJI NUOLATINĖ LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJA

Antanas Matulaitis (sėdi antras iš kairės) tarp Steigiamojo Seimo Darbo federacijos narių. Kaunas, 1920 m.
Lietuvos albusas, sudarė Janina Markevičienė, Liudas Gira, Adomas Kliučinskis, Kaunas / Otto Elsner, Berlin, 1921.

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui - 100“
15 / 20

Lietuvos valstybės Konstitucija.

Seimas renka sau Pirmąjį ir kitus Prezidiumo narius.
Seimas priima savo darbai statutą, kuris turi įstatymo
mas priėmė pirmąją
Seimo posėdžių laikiną Seimo narių rinkimų įstatymą. Pirmąjį rinkimų įstatymą priėmė Seimas.

buvo nurodyta, kad
demokratinė respubli-

so Tautai. Konstituci-
o valstybei sistema.

yebēs Konstitūcija”,

Atašas Arūnas Baitėnas. Jau trečiojo Pirmojo pasaulinio karo metais, būdamas mokytoju, kūrė mokyklą, kurioje pradžiai apie tai, kokie turėtų būti artimiausiosios ateities mokyklų mokytojai. Seimas galėtų sumanyti atstovui gražinti laisvę.

39 š.

Atstovai turi teisės neapmokamai važinėti visais Lietuvos geizinkeliais.

Atstovai už savo darbus gaus atlyginimą, kuri nustatys.

Ministeris Pirmininkas pristato pasirinktus Ministerius Respublikos Prezidentui patvirtinti. Ministerius atleidžia Respublikos Prezidentas.

Ministeris tūlī tūrēti Seimo pasīdekėjima. Ministeru Kabinetas ir kiekvienas Ministeris turi atstotafdynti, jei Seimas stačia pareikia jėms nepasitikejima.

Dvasininkai yra atleidžiami nuo karinės prievolės.

Sekmadienius ir kitas Valskybes pripažintas sventes
 įstatymai saugoja, kaip poilsio ir dvasios pakilimo dienas.
 87 §
 Kariams turi būti suteikti laisvų laiko savo tūfybos
 pareigoms atlikti.
 Lygioniose kalėjimuose ir kitose viešose įstaigose

Atskiroms ņikio sritims īstātmaj lādūojā tam tīkrā
 pīlētīs turētū darbo. 89 š.

Atvirukų rinkinys „Sfeigiamas“

1922 m. rugpjūčio 1 d. Steigiamasis Seimas priėmė pirmąją nuolatinę Lietuvos Valstybės Konstituciją. Priimtoje Konstitucijoje pirmą kartą Lietuvos istorijoje buvo nurodyta, kad Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika, kurios aukščiausioji valdžia priklauso Tautai. Konstitucijoje įtvirtinta parlamentinė vadovavimo valstybei sistema.

Karo invalidų sąjungos leidinys „Lietuvos Valstybės Konstitucija“,
Kaunas, J. Margolio litografija, 1922 m. Fotografas Arūnas Baltėnas.
Lietuvos nacionalinis muziejus

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui – 100“

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

ŽEMĖS REFORMA

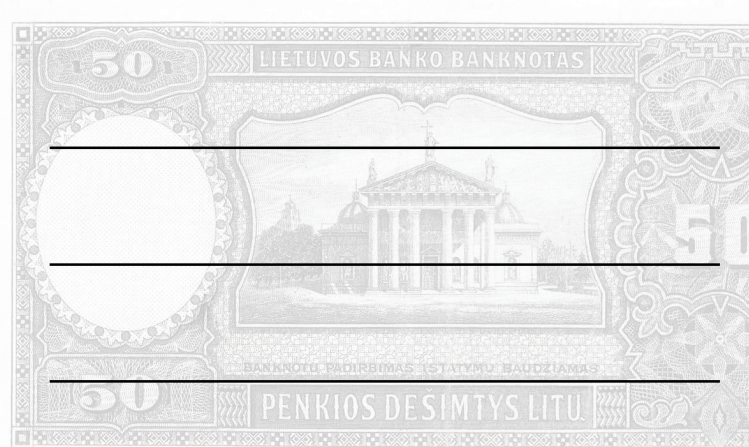
LIETUVOS VALIUTA - LITAS

Prie reikšmingiausių Steigiamojo Seimo darbų priskirtinas 1922 m. vasario 15 d. priimtas Žemės reformos įstatymas. Dvarininkai, daugiausia kitataučiai, skeptiškai vertinę Lietuvos savarankiškumą, neteko ekonominės įtakos, o žemė racionaliai paskirstyta ją dirbantiems ūkininkams, ginklu gynusiems tėvynę savanoriams, taip pat ją buvo aprūpinti mažažemiai ir bežemiai.

Monikos Kutkaitytės asmeninis archyvas

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui - 100“
17 / 20

1922 m. rugpjūčio 9 d. Steigiamasis Seimas priėmė Piniginio vienetą įstatymą, kuris skelbė, kad piniginis Lietuvos vienetą yra auksu paremtas litas, kurį sudaro 100 centų. Spalio 1 d. nacionalinė valiuta pakeitė apyvartoje cirkuliavusius rublius ir Pirmojo pasaulinio karo metu įvestas markes.

1928 m. išleistas naujos laidos 50 litų banknotas, kurio dizainą kūrė žymus dailininkas Adomas Galdikas. 50 litų averse Jono Basanavičiaus (1851-1927) portretas, reverse - Vilniaus Katedra, fone Gedimino bokštas.
Pinigų muziejus

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui - 100“
18 / 20

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

STEIGIAMOJO SEIMO KANCELIARIJA

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

STEIGIAMOJO SEIMO SUSIRINKIMO DIENOS MINĖJIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

Seimo kanceliarija savo veiklos šimtmetį mini kartu su Steigiamuoju Seimu. 1920 m. gegužės 15 d. darbą pradėjusį Steigiamąjį Seimą iš pradžių aptarnavo tik keli darbuotojai. Per pirmuosius mėnesius buvo suformuota Steigiamojo Seimo kanceliarija (oficialiai tuo metu vadinosi Raštinė), kuri padėjo Tautos atstovams atlikti savo pareigas.

Steigiamojo Seimo raštinė. Pirmoje eilėje iš kairės penktas - Raštinės direktorius Eduardas Misevičius (1883-1946). 1920-1922 m., Kaunas

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui - 100“
19 / 20

LIETUVOS RESPUBLIKAI - 100

2020-IEJI - STEIGIAMOJO SEIMO ŠIMTMEČIO METAI

Gegužės 15-oji - Steigiamojo Seimo susirinkimo diena, pirmuosius metus buvo švenčiama labai iškilmingai. Pabrėžiant, kad šią dieną buvo galutinai deklaruota Lietuvos nepriklausomybė, bažnyčioje vyko pamaldos, iškilmingi Seimo posėdžiai, Žuvusiųjų už Lietuvos laisvę karių pagerbimo ceremonija Karo muziejaus sodelyje, kariniai paradai. 1925 m. šiam tradicijai virtusiam minėjimui Švenčių ir poilsio dienų įstatymas suteikė valstybinės šventės statusą. Po 1926-ųjų perversmo autoritarinio režimo pastangomis ši šventė buvo išstumta iš viešojo gyvenimo.

Tautos šventės minėjimas 1926 m. gegužės 15 d. Prie mikrofono Respublikos Prezidentas, buvęs Steigiamojo Seimo Pirmininkas Aleksandras Stulginskis, iš dešinės Ministras Pirmininkas Leonas Bistras.

Artūro Zeleniako asmeninis archyvas

Atvirukų rinkinys „Steigiamajam Seimui - 100“
20 / 20